UUTISET

Punahomeen pöly voi aiheuttaa vatsakipua ja oksentelua

Kosteana syksynä homepöly ja muut sienitaudit muhivat. Myös pellolle juuttuvat koneet aiheuttavat vaaraa työntekijälle.

Maatalousyrittäjiä neuvotaan käyttämään hengityksensuojainta, kun he puivat punahomeista viljaa. Homesienet voivat heikentää vastustuskykyä ja aiheuttaa myrkytyksiä.

Tiimipäällikkö **Erkki Eskola** Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiakaspalvelusta kehottaa varautumaan kunnon hengityksensuojaimella aina, kun pellolla tai ladoissa pölyää.

”Homesieniltä suojaa P3-luokan hengityksensuojain.”

Tänä syksynä esiintyy paljon punahometta

Tänä syksynä viljoissa esiintyy tavanomaista enemmän kasvitauteja ja punahometta. Sadon korjuu jäi poikkeuksellisen myöhäiseksi.

Punahomeet iskevät varsinkin kauraan. Paikoin sitä löytyy korjaamattomasta viljasta tähkään asti. Jyvä alkaa ensin ruskettua taudin seurauksena. Kasviin kertyy punaista hometta.

Home muodostaa paljon pölyä, kun sitä kuivalla kelillä puidaan. Punahomeen lisäksi pellolla pölyävät orgaaniset maa-ainekset. Nekin voivat vaarantaa terveyttä.

Homesienet aiheuttivat 12 uutta ammattitautia viime vuonna viljelijöille. Orgaaniset pölyt johtivat seitsemään ammattitautiin ja jauhopöly viiteen.

Punahomeet heikentävät viljelijän immunijärjestelmää eli sairauksien vastustuskykyä. Ne aiheuttavat välittömiä myrkytyksiä, mikä ilmenee pahoinvointina, oksenteluna ja vatsakipuina.

Elintarvikevirasto Evira asetti punahomeelle ylärajoja.

Kuluttajan terveyttä viljatuotteet eivät vaarana, sillä raakavilja kuoritaan.

Homepölyltä pitää suojautua hyvin

Mela korvasi viime vuonna 154 ammattitautia.

Biologinen tekijä aiheutti 58 ammattitautia ja kemiallinen 53. Uusia homepölykeuhkoja löytyi 12 tapausta.

Tuorerehun yleistyminen vähentää kuivaheinän tekoa ja samalla homepölykeuhkoa.

20 vuotta sitten uusia homepölyketapauksia todettiin toistasataa vuosittain. Sairaus yleistyy edelleen huonojen korjuukelien jälkeen.

Lämmennyt kuivaheinä tai olki on merkki viljelijälle, että homepölykeuhkon vaara uhkaa. Ladoissa ja varastoissa kannattaa kiinnittää hengityksensuojain tiiviisti kasvoille.

Hakkeessa voi kuivaheinän ja oljen lailla muhia Aspergillus umbrosus -homesientä. Se aiheuttaa enimmät homepölykeuhkotaudit. Kaikkia sairauden aiheuttajia ei tunneta.

Homepölykeuhkon voi aihettaa myös fusarium-suvun homesieni. Fusariumia voi esiintyä kosteusvaurioista kärsivissä rakennuksissa.

Eskola neuvoo malttiin ja harkintaan kiireessä, jos traktori tai leikkuupuimuri juuttuu märkään peltoon. Koneet kannattaa pitää kunnossa ja liukkautta varoa.

Melaan ei ole tänä syksynä raportoitu vakavista työtapaturmista, joita aiheutuu koneiden kanssa kosteilla pelloilla työskenteleville.

JUHANI VIITALA

JAANA KANKAANPÄÄ

Hengityksensuojaimeen on tärkeää vaihtaa P3-luokan suodatin homepölyjen varalta.

FAKTAT

MARKKU VUORIKARI

Kaurassa esiintyy punahometta

Punahomeet ovat fusarium-homesienten sukua. Ne ovat yleisiä lauhkealla ilmastovyöhykkeellä.

Näitä viljahomeita esiintyy erityisesti kaurassa mutta myös raakaviljassa ohrassa ja vehnässä.

Ihmisille punahomeet voivat aiheuttaa akuutteja myrkytystapauksia, jolloin oireina ovat pahoinvointi, oksentelu ja vatsakivut.

Eläinten hyvinvoinnille punahomeet ja niiden homemyrkyt saattavat aiheuttaa ongelmia.

Punahomeet aiheuttavat viljassa juuristo- ja tyvitauteja sekä tähkävioitusta. Ne voivat vähentää satoa ja sen laatua.

Fusarium-homeet ilmaisevat rakennusten kosteusvaurioita.

MTK vaatii varautumista kadon yleiskorvauksiin

MTK:n johtokunta vaatii maa- ja metsätalousministeriötä valmistautumaan siihen, että satovahinkojen korvauksiin tarvitaan lisää rahaa.

Sadonkorjuutilanne on lähes koko maassa erittäin huono märkyyden takia. Siksi johtokunta pitää välttämättömänä varautua yleiskorvausten maksamiseen. Se merkitsee lisärahoituksen tarvetta.

Satovahinkokorvauksiin on käytettävissä kymmenkunta miljoonaa, jos käyttöön otetaan tämänvuotisen määrärahan lisäksi säästöt viime vuodelta ja ennakkona ensi vuoden määräraha. Johtokunta ei usko summan riittävän.

Johtokunta uudisti tiistain kokouksessaan viljelijöille kehotuksen: ilmoittakaa satovahingot. Ne tulee ilmoittaa jo ennen korjuuyrityksiä, jos vahingot ovat nähtävissä tai ennustettavissa.

> Johtokunta patistaa ilmoittamaan satovahingot.

Samoin johtokunta patistaa ilmoittamaan satovahingot siinäkin tapauksessa, ettei 30 prosentin omavastuuosuus ylity. Tietoja tarvitaan yleiskorvausten pohtimiseen.

Yleiskorvausten maksaminen edellyttää, että niistä sovitaan EU-komission kanssa.

Johtokunta valmisteli lisäksi toimia, joilla kiinnitetään huomiota viljelijöiden kannattavuuskriisiin. HEIKKI VUORELA

50 VUOTTA SITTEN

Äänetön kevät nousi myrkkyjä vastaan

Perjantaina 25.9. on kulunut 50 vuotta ympäristönsuojelun yhdestä merkkipaalusta. Silloin **Rachel Carsonin** kirja Silent Spring julkaistiin USA:ssa. Jo seuraavana vuonna se ilmestyi **Pertti Jotunin** suomentamana nimellä Äänetön kevät.

Carson kirjoitti maataloudessa ja tuholaisten torjunnassa käytettyjen kemikaalien haitoista luonnolle. Kirjan nimi viittasi laululintujen kuolemiin.

Kirjassa eniten huomiota sai DDT. Rasvaliukoisena se siirtyy hyönteisistä lintuihin ja edelleen ravintoketjussa eteenpäin, lopulta myös ihmisiin.

DDT kiellettiin Ruotsissa ja Norjassa 1970, USA:ssa 1972 ja Suomessa maataloudessa 1972, metsässä 1975 ja rakennuksissa 1976. Maailman terveysjärjestö WHO salli uudelleen sen käytön malaria-alueilla 2006.

Carsonin kirjaa on arvosteltu yksipuolisesta kampanjoinnista ja virheistäkin. Sen ansioksi luetaan kuitenkin joka tapauksessa se, että kemikaalien valvonta ja varotoimet tehostuivat. Se on parantanut kemikaalien turvallisuutta sekä ympäristölle että käyttäjille, kuten viljelijöille.

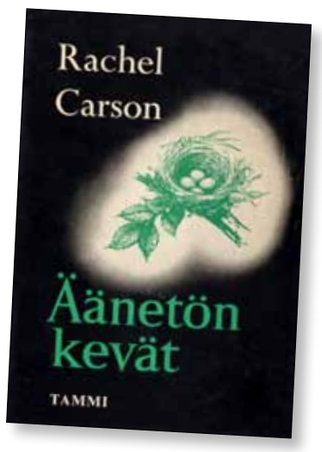

Lähtölaukaus ympäristöliikkeelle

Carsonin kirjaa on pidetty yhtenä nykyaikaisen ympäristöliikkeen lähtölaukauksena. Sitä ennen luonnonsuojelu oli enemmänkin maisemien suojelua ja luonnonpuistojen perustamista.

Äänettömän kevään on sanottu olleen ympäristöliikkeelle yhtä tärkeä kuin **Harriet Beecher Stowen** Setä Tuomon tupa oli orjien vapauttamiselle.

”Vastaavaa ei enää tule. Samaa vaikutusta on mahdoton saada aikaan, sillä Äänetön kevät paitsi synnytti ympäristöliikkeen, sai samalla sen vastustajat ryhmittymään”, Carsonista täksi vuodeksi kirjan kirjoittanut **William Souder** sanoo.

Äänetön kevät ilmestyi ensin sarjana New Yorker -lehdessä kesällä 1962. Kirjana se oli heti myyntimenestys. Ympäristöliikkeelle oli tilaus; sitä edesauttoivat huoli ydinsäteilystä ja talidomidin aiheuttamista sikiövaurioista.

Carson ehti ensimmäisenä, mutta huoli ympäristökemikaaleista ei ollut yksin hänen. Eläintieteilijä **Robert Rudd** kirjoitti samaan aikaan samasta aiheesta kirjaa, joka julkaistiin 1964. Osan Äänettömän kevään tutkimustiedoista Carson sai juuri Ruddilta.

Rachel Carson syntyi 1907 ja kuoli rintasyöpään 1964. Hän oli koulutukseltaan meribiologi. Ennen Äänetöntä kevättä hän oli kirjoittanut meriaiheisia kirjoja.

HEIKKI VUORELA

Viidesosa kansasta haluaisi mieluiten yksityislääkäriin

Viidesosa valitsisi kunnan, lopuilla ei väliä

Viidennes suomalaisista käyttäisi mieluiten yksityisten yritysten tai järjestöjen tarjoamia terveyspalveluja ja viidennes mieluiten kunnan palveluita, tutkimusyhtiö Aula Researchin elo–syyskuussa tekemästä sähköpostikyselystä ilmenee.

Maanantaina julkistetun tutkimuksen mukaan lopulle 60 prosentille suomalaisista ei ole merkitystä, kuka palvelut tuottaa.

Viidennes kansalaisista on sitä mieltä, että lääkäriin on vaikea päästä.

”Tutkimus osoittaa, että kuntalaiset pitävät palveluita laadukkaina, mutta ongelmana on saatavuus”, Aula Researchin **Melina Mäntylä** sanoo.

Kokoomuksen kansanedustajan **Sari Sarkomaan** mielestä palveluiden tuottajiksi tarvitaan niin kuntia, yrityksiä kuin yhdistyksiäkin.

”Me tarvitsemme kaikki nämä osaajat. Mikään maa ei ole onnistunut ilman, että käytetään erilaisia tuottajia.”

Hänen mielestään perusterveydenhuollon laatu ja saatavuus paranevat, kunhan terveyskeskuksista tehdään houkuttelevampia työpaikkoja lääkäreille ja hoitajille. Terveyskeskuksista pitäisi siksi tehdä aiempaa suurempia, tehokkaampia ja osin myös erikoistuneempia.

MT–STT